

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN
társadalmi, művészeti és irodalmi
országos riportlapja
BCU Cluj / Central University Library Cluj

1938. VIII. 1. — XXVII. évf. 16. sz.

•
SCHUT
POSTÓ
NAGYARULAZA

Ország - Világ

(ERDELYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Sectia III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vá-
lalatoknak, nagykereske-
dőknek és külföldre 1200,
magánosoknak 1000 lei.

Orvosi hírek: hasábon-
ként 50 lei. Gyászjelen-
tések: egész oldal 4000
lei, féloldal 2000 lei.

A sajtótörvény értelmében két mutatószám elfogadása
előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be,
vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hir-
detések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej
négyzetcm.ként. Nyílttér rovatban 50 lej, szövegtörzsi
részben 32 lej a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely
közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények
vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15-25

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon 16-39.

Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves

ARADI KÖZLÖNY

Fizessen elő az

ARAD-I KÖZLÖNY-RE

Hirdessen az

ARAD-I KÖZLÖNY-BEN

Pénzfelvételle — pecséttel ellátott hivatalos nyugta el-
lenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező
kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Tizenhatsz millió szív

KISÉRTE UTOLSÓ UTJARA ROMANIA LEGENDÁS KIRÁLYNÉJÁT

Piros rózsák tengerében a mult vasárnap eltemette az ország Mária királynét. Elmondhatjuk, hogy régen nem volt egy országnak bensőségesebb gyásza, mint amely a halál hírének vételétől a lelkeket betöltötte. A szomorú hír fájdalomából a gyásznapokban egyre erőteljesebben bontakozott ki az emberi belátásban Mária királyné nagy emberi jelentősége.

Viktória angol királynő óta nem volt uralkodóasszony, aki aktívabban vállalta volna a királynői feladatokat, mint az elhunyt királyasszony.

Nem akadt külföldi lap, amely ne ismerte volna el, hogy a Királyné korának történelmi magaslaton álló alakja volt. Uralkodói portréja tehát nem egy halvány pasztelkép, hanem fenséges színekben játszó asszonyalakot mutat, akinek érdemei elévülhetetlenek, történelmi alakja pedig elmoshatatlan.

Mintha egy életregény zárult volna le és a korszak embere sóhajjal ejti le a könyvet: nincs tovább. Bármily tisztaszívű őszinteséggel és írói képességgel írta meg élete történetét, mégis el kell jönni egy rátermett életregényírónak, aki ezt a szüntelen az érzések forróján lefolyt életet kivülről nézi, a regényíró méltató és megfigyelő erejével örökíti meg. Ez az eljövö esztétairó is belefog szédülni a modelül választott Asszony lelkének színességében.

Méltó utódja akart lenni és lett Carmen Sylvának.

Szerette az embereket, az életet, a Peles halk csobogását, a sinaiai erdők zugását, a tenger végtelen azurságát, mindent, ami az életet, a mozgást, a szépséget jelentette.

Ez a gyönyörű asszony, aki Magában hordotta a szépség megtestesülését, örök szerelmese volt nemcsak a szépeknek, hanem a jónak is. Az írásain végigvonuló filozófia szerint, ami szép, az jó volt és az életnek az a két alkateleme, amely nélkül sivár volna a földi lét, lelkes hívőjét találta Benne.

Széppé lenni és a jót gyakorolni: olyan kitüzött életcélok voltak számára, amelyet soha, élete egyetlen szakában sem tévesztett el szem előtt:

Asszony, Feleség, Anya és Királynő volt. Mind a négy fogalom egyetlen fényt jelent, de négy különböző életcél. Fenségesre és finomra ötvözni az asszonyi lelket, kitarítani jóban és rosszban egy férfi oldalán, a lélek erejét és hitét

átplántálni a gyermekekre, megosztani a néppel a gondot és berogadni azt szívébe, hogy a nép is szeresse Királynéját: ez a négyes feladat sulyosodott a gyöngé női vállakra.

És a szőke angol hercegnő, aki valaha szorongó szívvel, a benyomásoktól elkáprázva, a sors nagy eshetőségeitől félve átlépte az ország határait, a feladatok tömegét megoldotta és a sok-sok piros rózsa, amely a halott ravatalára és utolsó útjára hullt, megannyi piros vércsepp volt, amely emberek szívéből szakadt, akik szerették, akik együtt az ő népei alkották.

A temetés lefolyt, a curtea de argeşi kriptában hű hitvese mellé megtért a Királyasszony, de csak a test hullt le az elmulás porába és a megnagyobbodott ország első Királynőjének új élete: a spirituális élet, a sirokon tulemelkedő lét megkezdődött. Mernetetlen tavolságra, elérnetetienségbe került a pozitív világtól, de a lelkekben él tovább, irodalmi alak lesz, a világ szellemi életének hősnője.

Mária Királyné új élete, az emlékezés alapzatán épülő eszményi élet megkezdődött.

A hervadó piros rózsákon, a violaszínű gyászdrapériákon túl van egy élet, amely a hozzátartozók lelkében tolylik. Neki egy nép volt a hozzátartozója és egy nép lelkében él tovább.

A halott királyné szellemi élete, a második élet megkezdődött, a harangzugás már elhangzott, a gyász fájdalom már tompábban sajog, az élet megy tovább. Elment egy asszony, aki nem érte be a hívságos kincsekkel, hatalommal, amit sors és élet elébevitt, hanem önmaga akart tartalmat önteni a díszes életkorsóba. Önmaga akarta megformálni az életet és amit hátrahagy az a nemes királyasszony szüntelenül az élet rejtélyéért dobogó szívvel megélt élete volt. Kereste a nagy titkot: az élet megfejtését és a királynői korona alatt fényesen ivelődő homlok a nyughatatlan gondolatot tartarta el. De feltört a gondolat megannyi könyvben, kicsordult a szív megannyi érzésben és emberré lett, szenvedő emberré, akire a koronánál is fényesebb írói gloria font fejdiszt.

Irónó, királynó . . .

Olyan ritkán találkozik e kettő a történelemben. Csak akit nem ejt meg a csillogás és nem nyugszik, míg önmagát nem csiszolja, aki nem szédül el a külvilág fényétől és a tágas, királyi, márványtermekben nem veszi el önmagát, az tud a trónon is emberré emelkedni. Erre a nagy leiki képességre kevesen bizonyultak a történelem vonalán. De Mária királyné megoldotta az élet rejtélyét: aki a szeretet magvát hinti, az szeretetet arat, aki a lélek tüzeit megörzi, annak lelke fehér galambszárnyon vándorol a nép közé, soká, soká, a havasi ormok és zugó erdők csendjében vándorol egy fehér asszonylélek . . .

m. j.

Evian

ADHAT KENYERET, DE SOHASEM ENYHITETI A HAZATLANSÁG KINJAIT

(Beküldött kézirat.)

(Oradea.) Tizenkét napi tanácskozás után véget ért az eviani konferencia, amelyen harminckét állam delegátusai vitatták meg korunk egyik legszomorubb és legjellegzetesebb problémáját:

az emigráns kérdést.

A konferencia hozott is bizonyos eredményeket, így egyes országok — főleg a délamerikaiak — hajlandónak mutatkoztak évente több ezer menekültet befogadni, akiknek ügyeit ezentul a Londonban székelő emigrációs központ fogja intézni. Persze ezek az eredmények eltörpülnek a probléma súlyossága mellett, hiszen itt

több millió ember életéről és egzisztenciájáról van szó.

A probléma nemcsak anyagi, de lelki is egyben. Evian talán legyőzi az anyagi nehézségeket és megfelelő mederbe tereli ennek a modern népvándorlásnak tragikus emberhullámaikat, de

vajjon sikerül-e a szülőföldjükből akarattuk ellenére kiszakított hazátlanok millióit idegen talajba plantálni?

Az emigrációs kérdés olyan idős, mint maga a világ. Nagy szellemek, akiket népünk nem értett meg, sűrűn voltak kénytelenek vándorbotot fogni kezükbe és keserű száműzetésbe menni. Az ókorban a hódító népek is — az erősebb jogán — egész néptörzseket üttek el otthonukból, amelyek aztán felkerekedtek és új hazát kerestek maguknak.

A középkorban vallásuk és hitbeli meggyőződésük miatt kényszerítették emigrációba a tömegeket. Ezért szóródtak szét Európa országaiban a Spanyolországból kiüldözött zsidók, ezért népesítették be Amerikát az Angliából menekülő protestánsok s később a fejeérhegyi csata után ezért kellett hazát cserélniök a csehországi protestánsoknak is.

Ma más a helyzet! Ma ugyanazon nemzetköziségen belül huzzák ki a talajt egyes társadalmi osztályok és fajták lábai alól.

Ma a politika és a faji kérdés az emigráció mozzgóerői.

Akik — mint Oroszországban egész társadalmi osztályok — nem tudtak beleilleszkedni az új világrendbe, azokat vagy kiirtották, vagy menekülésre kényszerítették. Mások viszont; mint a német zsidók, vérösszetételük különbözősége miatt kerültek választat elé:

vagy vállalják a jogfosztottság és emberi méltóságukban való megalázottság keserű kinját, vagy nekivágnak az új honkeresés még keserűbb bizonytalanságának.

De itt van Spanyolország, amely eddig is ontotta magából a

menekülok ezreit, ha pedig eldöl a polgárhaboru, a politikai bosszu ostorával ujabb tömegeket rog hazátlanságba kergetni... De ahova nézünk, mindenütt a világon folyik a vértelen, de annál ádázzabb polgárhaboru.

Börtön, koncentrációs tábor, vagy vándorbot a sorsuk mindazoknak, akik világnézetileg nincsenek egy véleményen a hatalmon levőkkel.

Am van-e joga egyetlen államnak is arra, hogy polgárai egy részét — akár faji, akár felekezeti, akár osztálygyűlölet alapján — egyszerűen kitelepitse határai közül? Hogy akár őslakós és akár meggyökeresedett lakóknak egyszerűen utilapot kössön a talpuk alá? És ha igen, vajjon

hová menjenek ezek a hazátlanok, akiket sehol sem fogadnak tárt karokkal?

A legtöbb ország ugy el van árasztva menekültekkel, hogy akár ki is akaszthatná a „megtelt” táblát! Amelyik ország pedig kitarja kapuit, az természetesen csak olyan foglalkozásu menekülteket fogad be, amelyekre szüksége van. Argentina például lehetőleg csak földműveseket vállal, a menekültnek tehát nemcsak hazát, de hivatást is kell cserélnie, hogy pusztá létét biztosítsa.

És szivet is kell cserélnie, ha tud.

Szive a szülőföldjéhez köti olyan gyökerekkel, amelyek idegen talajban mindig fájni és sajogni fognak. Életét, jellemét, gondolkodását, érzésvilágát döntően alakítja ki a gyermekkor, a szülőföld, a táj és az anyanyelv nagy és kiirthatatlan élménye. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ezt az élményt nem pótolhatja semmi uj élmény, ha még olyan nagyszerű is.

Ez az ösélmény ugy rág a lelkében, mint a fában a szu. Ott él a végtelen, az irgalmatlanul és örökké kék déli ég alatt és szeliden fodrozódó, vagy ólomszürkén tarajosodó felhőkön szeretne merengeni. Idegennyelvű emberek Babelébe sodródik és gyakran ugy érzi, hogy a lelke üdvösségét adná oda, ha valaki hirtelen az anyanyelvén szólítaná meg. Büszke pálmák alatt visz el az utja és tébolyító erővel ragadja meg a vágyakozás, hogy a poros akácok vagy havas fenyők édes illatát szivja be magába.

A hazátlan kinlódik, gyöttrődik, álmatlanul forog az ágyában, a haját tépi és üvölt afeletti fájdalmában, hogy talán sohasem mehet el abba a temetőbe, ahol szülei nyugszanak, nem járhatja be többé azt a rétet, ahol csókolódzás közben virágot szedett egy kis lánnyal és nem ülhet be törzskávéháza márványasztala mellé, ahol barátaival mindennap megbeszélte ennek a jobb sorsra érdemes, de eléggé reménytelen világnak a dolgait.

Mert ilyen fájdalmak gyöttrik és kergetik néha az örületbe a hazátlant, de sajnos, mindez az ő magánügye csupán. Evian adhat kenyeret és fedelet a menekültnek, de a hazátlanság kinjait nem enyhíti sohasem...

Ötven százalék.

MÉG MINDIG MŰKÖDNEK A BIZONYÍTVÁNYOKAT BESZERZŐ BUNSZÖVETKEZETEK. — EGY KATOLIKUS PAP, AKI REFORMATUS...

Egymás után tartóztatnak le még mindig bünszövetkezeteket, amelyek hamis okmányokat szereznek azoknak, akik nem tudják állampolgársági bizonyítványukhoz megszerezni az apák, nagyapák, anyák, nagyanyák születési bizonyítványait, házasságlevelét, adókönyvét, vagy a jó Isten tudja, hogy micsoda igazolványát, bizonylatát.

Ez a legdivatosabb büncselekmény mostanában.

Amióta ugyanis több százezer ember futkos, küzködik, levelez, költ azért, hogy állampolgársági bizonyítványt szerezzen, mert utlevél kérésénél, meghosszabbításánál, különböző munkavállalásoknál, kamarai tagságnál megkövetelik a bizonyítványt, természetes, hogy

nagy konjunkturája lett nemcsak az öskutatásnak, de az öskutatás hamistásának is.

Elősegíti ezt, hogy sok legális állampolgár is bajosan tudja az állampolgársághoz szükséges okiratokat megszerezni, hiszen amikor szülői, vagy nagyszülői születtek, egyes helyeken nem is volt anyakönyvvezetés, felületesen kezelték az anyakönyveket, azóta sok anyakönyvi irattár megsemmisült, elégett, de különösen a regátban a háboru alatt teljesen eltűnt. Idegen területekről anyakönyvi kivonatot szerezni pedig nem egyszer rengeteg pénzbe kerül, nem egyszer lehetetlen.

A régi évek adófizetését igazolni is fölötte nehéz, hiszen sok község bizonyos évek multán kiselejtezte, megsemmisítette az adókönyveket.

Elismerjük, hogy komoly okok készítették a kormányt az okiratok beszerzésének elrendelésére, az állampolgári bizonyítványok kiadásának megszigorítására is s azt is elismerjük, hogy a miniszteri rendeletek módot adtak valószínűsítésekre, pótbizonyítványok elfogadására is, ha a szükséges okiratokat nem tudták megszerezni.

Ez az óriási tömegű okirathajszolás azonban e jóindulatok ellenére is rendkívüli feladatokat rótt nemcsak a felekre, de a tisztviselőkre is, bonyolult esetekben sok költséget okozott: szegény embereknek s a rendelet, továbbá az azt alkalmazó hatóságok hibáján kívüli okokból sok furcsa viszásságot teremtett.

Amig friss sütetű állampolgárok könnyű szerrel tudták mindent igazolni, addig gyakran érdemes állampolgárok a legnagyobb utánjárással sem tudtak bizonyítványt szerezni atyjuk, anyjuk születéséről, házasságkötéséről

s kiderült róluk, hogy hivatalosan nem is volt atyjuk, anyjuk s azok nem is éltek házasságban, tehát az illetőket vagy a gölya hozta, vagy rózsabokorban jöttek a világra.

Hogy mily visszás helyzetek adódtak, arra ime elmondjuk a következő megtörtént esetet, amely ugyan semmi kapcsolatban nincs az állampolgársági revízióval, — de erről szólván, megemlítésre érdemes:

Egy ardeali katolikus papnak, akit felszenteltek s aki misézik, gyóntat, papi teendőket lát el, kiderült, hogy

születése után reformátusnak írták be az anyakönyvbe.

Ma már nem lehet megállapítani, hogy valóban annak született-e, tévedésből írták-e így be, vagy egy református anyakönyvvezető bűnös tulbuzgóságából. Az a valóság, hogy ez a katolikus pap — **református**. S neki el kellett menni a református lelkészhez, bejelenteni annak rendje-módja szerint, hogy kilép a református felekezetből, ki kellett térnie ebből az egyházból s be kellett lépnie a katolikus egyházba. Egy felszentelt s papi teendőket ellátó katolikus papnak!

Ilyen furcsaságokat teremt az élet.

Bizony, nagyon indokolt lenne, ha sürgősen revideálnák a revíziót, hogy ne járja hazátlanul az utakat az ország zsidóságának ötven százaléka...

Öntözőautó

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Porcellán-nadrágok, kis női cipők, selyemharisnyák réme. Az ucca közönsége jobban fél tőle, mint a száguldó autóktól, amelyeket néha öt lépésnyire is bevár, de az öntözőkocsi elől már messziről kitér. Természetes is. A multkor találkoztam egy hölgyismerőssel, akinek vadonatúj cipőjét és harisnyáját térdig besározta az öntözőkocsi: tüstént visszafordult és hazament — átöltözködni... Megfigyelted már az öntözőautó karmesterét? Semmiféle járműnek nincs olyan magas ülése, mint a milyenen ő ül. A legfőlényesebb pozícióból néz le az ucca közönségére és talán ő a legönálíobb működést kifejtő közhivatalnok: **bárkit lespriccelhet — nem vonható érte felelősségre.** Arcának leírhatatlanul öntudatos kifejezése van: ez a **hatalom kifejezése.** Amikor öntözőautójával befordul egy uccába, mintha láthatatlanul kordon keletkezne kétoldal: **mindenki menekül.** És a ragyogó napfényben büszkén ring magas székeben az égi esőigazgatóság földi helyettese... Tegnap találkoztam vele — éjjel. Visszafelé, hazahajtatott az öntözőautón a garázsba. Az öntözőautó lassan gurult, lyukacsos csöveiből nem ömlött a víz: nem volt működésben. Az ucca már fel volt öntözve — az ő hivatala már megszűnt. Arcán már semmi hetykeség, feje lehorgasztva és amikor egész közel mentem hozzá, mint a kisgyerek a szájkosaras kutya-hoz, hirtelen félrenézett — mintha szégyelte volna magát...

Salu bukása

Nem a pajtáskodó szeretet, baráti gyengédség, mégkevésbé az egyeniség kollégiális elismerése juttatta az újságiro társadalomban a becenévnek tetsző **Salu** elnevezéshez az **Est** segéd-, majd felelős-, sőt főszerkesztőjét: **Salusinszky** Imrét. Egyszerűen azért hagyták el családnevének a második felét, mert unták a nevét is. Az unalomba, melyet megjelenése, munkája, hangos, esetlenül kedélyeskedő grombasága terjesztett meglehetősen testes és kevésbé dekoratív személye körül, némi lekicsinylő rejtett utálkozás is keveredett. Különösen a tehetséges kulturált írástudók számára keseredett meg a cigaretta, ha arra gondoltak, hogy S. ur akármiként is, de mégis csak a felettesük, főnökük, aki bármely pillanatban kihuzhatja alóluk a szerkesztőségi karosszéket. Groteszk, keserves-kacagtató, elképesztő valóság, de mégis valóság, hogy ez a Salusinszky esztendőkön át a hatalmi helyzet biztonságából, felülről beszélhetett olyan kiválóságokkal, akiknek a nevét idézni visszatart a szakmai szégyenkezés. A költő szerint nincs szomorubb, mint rossz sorsban visszagondolni a régi szép időkre. Ennél csak az a sors keserveőbb kiváló férfi számára, ha méltatlan urat kénytelen szolgálni, aki természetesen, amikor csak lehet, vissza is él a szerencsével, mely urrá tette magánál annyival különbek felett...

Salusinszky most elhagyta helyét és átadta munkakörét, melynek betöltéséért **nyolcezer pengőt vett fel havonta** ugyanattól a vállalatától, amelyik a legkiválóbb publicista számára sem engedélyezett nagyobb fizetést S. ur jövedelmének tíz százalékánál. Kövezzenek meg, de mint újságíró, aki rátart a mesterségére, ez a 90:10 percentes arányszám sokkal jobban felháborít, mint a zsidótörvény 80:20 százalékos előírás! Ugy érzem, nagyobb igazságtalanság alig érheti már az igazi újságíró, mint hogy S. főszerkesztő tiszser, sőt huszszor nagyobb fizetést huzott nála. S nagyobb szégyen sem, hogy ezen a helyzeten csak külső, szélsőséges beavatkozás tudott változtatni. Ha nincs aktiv antiszemitizmus s nem hangzik el interpelláció a nemzetiségi újságíróból pesti főszerkesztővé gömbölyödött Salusinszky ellen, még ma is nyolcezer pengőt kapna havonta, kétezeröttszáz helyett és még mindig nyögné hatalmát és „szellemét“ a három lap szerkesztőségének minden valamirevaló munkatársa.

*

Ne értsék félre, nem a főszerkesztői fizetés nagyságát kifogásolom. Ha élne **Miklós Andor**, — aki pedig nem volt

a modern lapvezér ideálja — akár ötször ekkora gázsit is utalványozhatna magának, anélkül, hogy bárki joggal szólhatna ellene. Mert Miklós Andor minden emberi gyengéje és születési fogyatékosága mellett lapcsináló zseni volt, aki a maga különös Lipótváros-széli tehetségével kitalálta, életrehozta, hatalmas lapkonszernné fejlesztette Az Est-et és így bármekkora jövedelmet huzott is, a magáét költötte. Megillette a dus szüret a saját szőlőhegyén. Nem úgy, mint a szürke, jelentéktelen, még csak nem is nagy igyekezetű munkavezetőt a nyolcezer pengős stallum, melybe belepottyant. S amelyben pontosan annyit rontott az újságírók szociális és társadalmi helyzetén, hogy kamarai vezetőség legyen a talpán, amelyik ellensúlyozhatja.

A sorok közül kiérzik, hogy S főszerkesztő, enyhén szólván, nem tartozik kedvenceim közé. Így is van s ezért jogos a feltevés, hogy ellenséges elfogultságom csökkenti le kvalitásértékeit, hiszen szinte elképzelhetetlen, hogy éppen a sajtóban tehetség és rátermettség, szakmai tudás és kulturpodgyász nélkül akkora pozícióra, hatalomra és jövedelemre tehesen szert valaki, mint Az Est most nyugdíjba bilentett főszerkesztője. Elképzelhetetlennek látszik s még sincs tulzás benne. De ha így van, teljesen érthető, hogy az olvasó nekünk szegi a kérdőjelet: miért futott be mégis ilyen ritka karriert s hogyan jutott el a nyolcezer pengős havi fizetésen, főszerkesztői, sőt elnöki címen át az egyáltalán nem megvetendő havi kétézeröttszáz pengő nyugdíjig?

Fogas kérdés. Teljesen kielégítő magyarázatot csak egy nagy író hatalmas regénye adhatna rá, mely bemutatná a kort: a háboru, az infláció, a kötött gazdálkodás és irányított sajtópolitika éveit és hatalmi fényezőit. Mindenek előtt azonban Miklós Andort állítaná be a maga helyére és vezetné végig az uton, fel, Az Est félmilliós példányszámáig, politikai és gazdasági mindenhatóságáig, az **Athenaeum** kieroszakolt részvénytöbbségéig, a **New-York** és **Drexler-palota** elfoglalásáig; majd a hanyatlás lejtőjén a mindennapi étellel való természetes és nélkülözhetetlen kapcsolatának meglazításától, az ijedt tanácstalanságon, hatalmi gögön, kapkodáson, megalkuváson, üzleti hajszákon és ludböröző fölényeskedésen át a népszerűtlenségig, utolsó tévedéséig, egészen Salusinszky hatalmi helyzetének nyilvános elismeréséig. Hatalmas téma, amelynek feldolgozója szándékolatlanul is rámutatna, milyen kis mellékfigura volt a későbbi nyolcezer pengős főszerkesztő a regényhős: Miklós Andor mellett. Ez a nagyvonalu regény tárgyilagos epikusságával többek között feltétlenül igazolná a magam véleményének helytálló voltát is S. főszerkesztőről a magyar sajtó világá-

ban. De ez a regény még írójára vár és az olvasó most sürgeti a magyarázatot.

*

Próbáljuk meg tehát néhány kurta sorban indokolni a letagadhatatlan tényeket. Sokan emlékeznek még rá pesti polgárok, hogy az Est indulásakor Miklós Andor csupa fiatal tehetséget, lobogó fantáziát gyűjtött maga köré. Tudta, hogy a csak a merész lendület és kiélésre vágyó energia bekapcsolása vezetheti a sikerhez. Az egyedülállóan tehetséges, pompás redakció munkájának az adminisztrációjához azonban szükség volt egy hivatalnok-újságíróra; amolyan pepecselő, fontoskodó, pontos segédszerkesztőre, aki mindent feljegyez, nyilvántart, átböngész. Erre a posztra a **Budapest** című függetlenségi párti lapnak már akkor is meglehetősen népszerűtlen, gyengén fizetett munkatársát választotta ki. Ez volt Salusinszky, aki bizony csak statiszta szerepet játszott az Est indulásakor, a lendület, az egyéni képességek szinte korlátlan érvényesülésének éveiben. De aztán jött a háború és a rendelkezések, melyek megszorítottak minden fantáziát, megkötözték a tehetség száguldó szellemét. Most már vigyázni kellett minden szóra. Az egyéni öltözködést az uniformis szürkéségének egyhangúsága váltotta fel szimbolikusan a redakciókban is. Érvényesülni kezdtek a hivatalnok-újságírók, akik mindentől félték, ami érdekes, merész, tehetséges, más mint sablon. A változott idők, lapbetiltások, pénzbüntetések, ezeket a félnék, aggodalmaskodó bürokrata-szerkesztőket igazolták. Köztük legjobban a legszürkébbet, leginkább aggodalmaskodót, akinek nem is látszott a munka mögül a személye, csak elmosódott konturjai: Salusinszky szerkesztőt. Minden érdekes cikket kifogásolt s ha az utóbb mégis megjelent, valóban baj, sajtóper, perköltség járt a nyomában. Az Est-et üldözték, Miklós Andor körül megváltozott a világ s megváltozott maga is. Meg is öregedett. Már nem volt az Est legfontosabb számára a világon. Nem diktálta már az iramot és örült, hogy van valaki, aki helyette visszafogja. Ez volt Salusinszky, aki mindig kéznél volt, alázatosan udvarolt fölfelé és keményen szálított le a fizetéseket, bocsájtotta el a tehetséges embereket a laptól. Kéznél volt akkor is, amikor a beteg Miklós Andor végrendeletét készítette. Az öregedő főszerkesztő már sokkal fáradtabb és kiábrándultabb volt, mintsem végiggondolta volna, mi lesz, ha majd Salu lép a helyére, akit nagyon jól ismert, akinek tehetségéről tudta, mennyire körülhatárolt. De Miklós Andor, mint minden igazi tehetség, optimista volt. Elsősorban azt remélte, élél még néhány évtizedig s ha nem, talán a lóraültetett Salusinszky mégis csak megtanul lovalogni...

*

Természetesen e keyés, majdnem semmi, s egyáltalában nem kielégítő magyarázata a nyugdíjazott főszerkesztő

meseszerű karrierivének. De vannak megfoghatatlan és szavakkal alig kifejezhető tényezők minden ember életében. Hogyan lehetne például megmagyarázni, miért huzzák ki valakinek a sorsjegyét főnyereménnyel kétszer is egymás után? A Salusinszky szerencséje éppen ilyen érthetetlen, indokolatlan, felfoghatatlan. És szinte végtelen is. Mert még bukásában is elkiséri. Nem kvalitásainak elégtelensége, tehetetlensége vagy éppen ártalmasan kicsinyes természete kergette el most esem a főszerkesztői csengetyűhálózat mellől, hanem a politikai szelek viharos változása. A közönség előtt szinte úgy tűnik, mintha mártírként távozna, hiszen közvetlenül Rajniss képviselő interpellációja buktatta meg, aki ifjúkori szereplését idézte, amikor még a nemzetiségi politika sekély vizein evezett, igen szerény díjazás mellett. Gyenge evezős volt, de még rosszabb hajcsár s egyáltalán nem szolgált rá polgári ismerőseink részvételére, akik sajnálkozva mondják, hogy nehéz sorsa lesz most, mert a kétezer-öttszáz pengős nyugdíjból alig telik ezer pengős römi-partikra és háromszáz pengős társaságpénz-adományokra... Az ujságírók között azonban senkisé akad, aki ne tudná, hogy a magyar tollforgató társadalomban még soha senkinek sem volt akkora és olyan tartós szerencséje, mint Salu főszerkesztőé. És azt is, hogy még soha senki sem viselte el méltatlannabbul a szerencsését nála.

Vannak tények, melyeket látszólagos jelentéktelenségük ellenére is hiba volna elhallgatni. Közöljük tehát, hogy Salusinszky a havi 2500 pengős nyugdíjon kívül január elsejéig még használhatja Az Est autóját is. Kikötötte...

(1.)

A Simay-türdő

nyitva nők és férfiaknak együtt mindennap reggeltől estig. — Szezonbérlet. — Uszástanítás.

FOTOMATÓRÖK!

FOTÓCIKKET, GÉPET

T. VÉSZI

fotószaküzletben lehet előnyösen vásárolni. — Művészi nagyítások. — Tank laboratórium. — Str. Alexandri 1.

Irógépek eladása, számológépek, töltőtollak javítása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

M. SZEGFÜ

ARAD, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Nem kell féltetni a magyar színészetet

Néhány napja, hogy a cluji szintársulat megkezdte aradi vendégszereplését. Megállapíthatjuk, hogy a közönség felébredt közönyéből, amit estéről estére a telt nézőtér igazol legjobban. Az aradi közönséget nem lehet frázisokkal buzdítani a színházbajárásra, sokkal öntudatosabb, mert tudja, hogy mikor érdemes színházba járnia. A magyar kultúra hangoztatása nem csalétek többé, főként akkor, ha a színházban nem adnak magyar kulturát, ha egyáltalán nem is adnak kulturát.

Jó darabok kellene, nívós és fegyelmezett előadások, minél kevesebb lárma, de annál több komoly munka s akkor nem kell féltetni a magyar színészetet.

A nívót azonban nemcsak az előadásokon követeli meg a közönség, hanem a színház belső életében is, bármennyire is hangsúlyozzák egyesek, hogy a kulisszák mögött lejátszódó dolgok a színház legsajátabb intern ügyei. A kulisszák mögötti botránnyok rendszerint a színpadon, a nézőközönség előtt kezdődnek, tehát már megszüntek intern dolgok lenni.

Országszerte mindenütt a magyar színészet válságáról írnak a lapok nemcsak nálunk, hanem Csehszlovákiában, sőt Magyarországon is. Bizonyos tehát, hogy van válság, amely azonban nem vicinális jelenség, hanem általános problémája a világ összes színházainak.

A helyi krízis rendszerint abban szokott megnyilvánulni, hogy

a közönség nem jár a színházba, a színiigazgató nem fizeti a tagokat, s a színészek vagy sehogyse, vagy kedvetlenül játszanak az üres nézőtér előtt.

Ez egy szomorú circulus viciózus, amelynek oka nyolcvan százalékban mindig a színiigazgató személyében rejlik. Ha a direktor nem akar vagy nem képes olyan előadásokat nyújtani a közönségnek, melyek az igényeket kielégítik, a közönség nem megy el a színházba. És

ilyenkor hiábavaló a mostanság spiritisztaszéanszokon idézett színpártoló bizottság, a nemzeti színezetű akciók, — a közönség jótékonyági alapon nem hajlandó bosszankódni a színházban.

Egyetlen megoldása, titka van tehát a helyi válságok elkerülésének: jó előadásokat kell produkálni és befelé is meg kell tartani a nívót.

A cluji szintársulat szinte maradék nélkül beigazolta ezt a teoriát. Kádár Imre dr. olyan társulattal jött el hozzánk, amely fővárosi színpadokon is megállná a helyét. Rég

Geller Endre nem tartozik az Ország-Világ kötelékébe.

nem kaptunk olyan népszerű és vonzó, a szó szoros értelmében közönséget vonzó naivat, mint Fényes Alice-t. Kedves egyénisége, pompás színészi kvalitásai olyanokat is csábítanak néhány nap óta a színházba, akik évek óta nem voltak láthatók a nézőtéren. A többiek is valamennyien — egyénileg és összjátékilag — fővárosi nivóju előadásokat produkáltak.

Az aradi közönség hálásan honorálta is a cluji színtársulat vendégjátékait. Behódolt a direkciónak dicséretes igyekezetének és annak a művészi teljesítménynek, amiért a társulat minden egyes tagját külön dicséret illeti. Csaknem minden este szépszámú közönség gyönyörködött a kitűnő előadásokon és ezzel beigazolta azt — ismételjük —, hogy

nem sippal-dobbal, jótékonyági jelszavakkal, hanem jó előadásokkal!

kell a közönséget a pénztárhoz csalogatni.

PARDON, HOGY KÖZBESZÓLUNK... (Levél a szerkesztőhöz.) A ló is kevesebb, az uccaseprő is több az aradi uccákon, öntözőautó, söprögetőtank dübörög az uttesten, szóval tisztábbak az uccák manapság, mint voltak ennekelőtte. De szerkesztő ur, mi van az uccák gyalogjárdáival? Engedje meg, hogy röviden felhívjam az illetékesek figyelmét erre, mert engemet már valóságos beteggé tesz az, ahogyan a járdák festenek. Tessek elhinni, nagyon szemetelő népségnek tarthat bennünket az idegen, aki végigsétál Arad uccáin. Igaza van. Az aradi ember az uccát szemetesdombnak tekinti. Itt hajigál el mindent, rongyot, ócska papírt, romlott gyümölcsöt, gyümölcshéjat, gyümölcsmagot, gyufaskatulyát, miegyebet és nem vesz tudomást a járdák szélén felállított városi szemetes kosarakról. Krárog, köpköd, mit törődve higiéniával, mások egészségével. Tegnap délután egy jólöltözött ur sétált végig a korzón. Barackot uzsonnázott és amerre elhaladt, a kiköpdösött magok jeleztek utját. Nem tudom megérteni a kereskedőket, akik olyan jól érzik magukat üzleteikben, amelyek padlója a reggeli takarítás után egyszerűen beszennyeződik az uccáról behordott porral, szeméttel. Az uttesttel napközben többször is törődik az uccaseprő, az öntözőautó, — a gyalogjárdával a kutya sem. Igaz, hogy reggel a házfelügyelők nagy álmosan elsöprögetnek, de aztán? . . . Igen tisztelt szerkesztő ur, itt valahogyan rendet kellene teremteni. Az egészségünk, a tisztaságunk, a jóérzésünk követeli ezt. Egyszerű polgárok vagyunk, sem időm, sem tehetségem arra, hogy megoldási módokkal álljak elő. Az tudom, hogy nagyon könnyű szerrel tisztán lehetne tartani az uccákat. A magukról meglehetősen lebecsülőket írja fel a rendőr, a háziurak meg gondoskodjanak arról, hogy a portájuk elejét napközben is locsolják fel és söpröjék tisztára. Párperces munka ez!

A házaló nagypapa

AZ IPAROSTÁRSADALOM KÜLÖNÖS FIGYELMÉBE
AJANLJUK E SOROKAT

A nagyobb bérházak, így a kora reggelben, mintha nyujtózkodnának. Kinyitják ablakszemeiket s melegen, vas-tag sugárban ömlik ki rajtuk az éjszaka dohos párája. Mintegy varázsütésre benépesednek az udvarok s ettől a perctől kezdve a bérházak megkezdik a maguk sajátjaosan jellegzetes életüket. Különösen a Piața Avram Iancu, a Str. Mețianu és a Piața Catedralei környéki nagyobb házakban figyelhetjük jól meg, hogy fordulnak be egymásután a kapun először a tejes, hogy letegye az ajtó elé a nap első falatját, aztán a jeges-ember, a pék, majd rekedten kiált az ószeres, hogy: mi van eladó? A handlé a városi nyomor elmaradhatatlan tartozéka. Maga is szegény ember és mások szegénységéből él. A poroló állványokon szőnyegek bömbölik ki magukból a port s vihogó szobacicák incselkednek az emeleteken.

Ebbe a kaotikus zürzavarba belecsendül a vándorasztalos hangos felkinálkozása is:

— **Asztalos, asztalos! Ágyat, szekrényt, széket javítani!**

A háziasszonyomnál egész sereg javítanivaló akad. Az apró gyerekek esténként katonásdit játszanak s ilyenkor az elnyűtt butorok egész csatatere hever szerteszét a szobában. Se szeri, se száma a törött székeknek, a divánnak is elkopott már az egyik lába s az asztal is olyan gyenge lábon áll, hogy csak az imádság tartja.

Ilyen családnál nagy kelendősége van az asztalosnak. Az öreg Kati néni kicsoszogott a folyosóra s reszkető, öreg kezeivel felintette az asztalost.

— **Sok javításra volna itt szükség** — mondja az asztalos, miután alaposan szemügyre vette a gyenge lábon álló butorzatot.

A legfontosabbak megcsináltatására tüstént meg is alkudtak. A vándorasztalossal könnyen megy az ilyesmi. Nincs rezsije, nincs műhelybére, adót is alig, vagy éppen semmit sem fizet, csak a mindennapi leieket akarja megkeresni.

Az alkudozás után elbeszélgetek ezzel a vándor asztalossal. Keszeg, sovány ember. Szeme nyugtalan nézésű, mintha örökké rettegne valamitől. Olyan, mint a meghajszolt állat, aki előtt rémségek jelennek meg s már fél a saját árnyékától is. Kezei idegsokkosan remegnek, mintha a világháboru emlékeit cipelné magán egész életén. Meg is kérdezem tőle, volt-e a háboruban?

— **Két évet töltöttem a lövészárokbán,** — mondja. Ke-

zeivel végigsimit a belső idegességtől lázveritékenes homlokán és csak úgy befelé mondja:

— A mai életnél még az is sokkal jobb volt. Nem kellett lakásról, élelemről gondoskodni s ha valakit eltalált a golyó, — vagy a kórházba, vagy a temetőbe került.

Meggondolásra készítő szavak ezek. A szegény ember hát odajutott, hogy ha a háboru és a mostani élet közt kellene választania, akkor habozás nélkül visszamenne az ágyuk bömbölése, a srapnelek és a lövészárkok ezer meg ezer keserve közé.

— Miért ilyen elkeseredett?

— Hát tetszik tudni, minden okom megvan rá — és nagyot sóhajt. Ugy érzem, hogy ebben a sóhajtásban az egész szive benne van. — Felneveltem egy gyermeket, akinek még a gondolatát is ellestem. Mestert csináltam belőle, azt hittem, öreg napjaimra hálás, hűséges támaszom lesz. Egy sor írás nélkül átadtam neki az egész műhelyemet. Hadd vezesse ő, a fiatalabb. Mikor megnősült, családot alapított, én voltam a legboldogabb.

Kicsit elhallgat. Olyan ez a hallgatás, mint a vihar előtti mélységes csöndesség. Aprókat köhög, mintha valami láthatatlan kéz szorongatná a torkát.

— A tudómtól van ez a rekedtség, golyó van a mellemben.

Aztán tovább folytatja élete tragédiáját:

— Amilyen szeretettel fogadtam az új házasságokat, azok olyan gyűlölettel fordultak ellenem. Terhére volt az öreg ember a fiataloknak. Megtűrt személy lettem a saját fészkeimben, a kenyeret is sajnálták tőlem. Komisz megjegyzésekben volt részem és egyszer hallottam, amint a menyem ezt mondta a fiainak:

— Csak már megdöglőne ez a vénember . . .

— Ettől a perctől kezdve nem volt nyugtom a lakásban. Hát ilyen mélyre sülyedtem én? Saját gyerekeim kívánnak a sirba!

Megcsuklik a hangja, szeme fátyolos lesz a könnytől s ha nem szégyelné, — sirva fakadna. Kicsit összeszedi magát és így folytatja:

— Felszedtem a sátorfámat, elbucsuztam tőlük s neki-vágtam újra, előlről kezdeni az életet. Azóta járom az aradi házak udvarait, csak azt az uccát kerülöm el, ahol hajdan laktam . . . Nem akarok panaszkodni senkinek. Minek is. Csak annak örülök, hogy a feleségem már nem él. Szegénykém nem bírná elviselni ezt a nagy csapást, amivel együtt jár ez a sok nélkülözés és megaláztatás.

— Mennyit keres hetenként ezzel a munkával?

— Nem egyformán — mondja a vándorasztalos — ez mindig az egészségetől függ. — A lábaira mutat:

— Ha ez a két kehes csikó jobban bírná az iramot és a szívem nem szorulna össze minduntalan s a tudóm nem si-

polna a golyótól, meg lennék elégedve a sorsommal. Nincsen semmi igényem, örülök, ha megkeresem a mindennapi kenyérre valót.

Szeme kitisztul, a tört fények acélossá változnak benne. Kemény elhatározás csendül ki a szavából:

— **Meg szeretném élni azt az időt, hogy a két kis unokám felnőjön. Hátha derekabb emberek lesznek a fiamnál. Délelőttöként elmentem mindig az iskola elé és cukrot vittem nekik. Szeretik is ám a nagyapjukat... Most szünet van, nem láthatom szegényeket...**

Lassu, öreges mozdulatokkal összepakkolja a törtlábu székeket és indul lefelé a lépcsőkön. Az udvaron nekilát a javításnak. Szinte ég a keze alatt a munka. Reménytelenül, kifosztottan áll az életben, mint a hajótörött, akit a kegyes hullámok egy ismeretlen sziget partjára vetettek. Munkája közben köhécsel...

Unokáira pazarolja minden szeretetét, hogy ha megnőnek azok is hálátlansággal fizessenek jóságáért. De már nem lesz rá idejük, Jártában, keltében meggörnyed az alakja, tüdeje, szíve, lába türelmetlenül követelik már a pihenést. És köhög, mintha a halál kutyái vonitanának takarodót a torkában.

NAGYSÁGOS ASSZONYOM. Ön felpofozta és megkorbácsolta azt a hölgyet, aki mélyen tisztelt férjét elcsábította. Bizonyos szempontból ön helyesen cselekedett, tettének motívumait nem nehéz felderíteni, s a legszigorubb polgári törvénykönyv alapján is megadhatjuk önnek a felmentést. Ha felmentettek férfiakat, akik megölték feleségük szeretőjét, ugy az a néhány pofon és korbácsuhintás, amellyel ön vetélytársnőjét megtisztelte, valóban nem esik súlyosan latba. De más oldalról nézve az ügyet, ön helytelenül cselekedett, nagyságos asszonyom, helytelenül már csak azért is, mert az eszköz, amelyet alkalmazott, rossz volt és tehetségtelen. Isten őrizz, hogy védelmezsem a hűtlen férjet, de az kétségtelen, hogy minden házasságtörésnek vannak mélyebb és finomabb rugói. A rugók felderítésén a naturalista irodalom és a modern pszichológia évtizedeken át dolgozott, s ha pozitív eredményt talán nem is ért el, de azt mindenesetre megállapította, hogy pofonnal és korbáccsal nem lehet szerelmet megszüntetni és nem lehet szerelmet ébreszteni. Ön tehát, mint nő, tehetségtelenül cselekedett, amikor korbáccsal avatkozott bele egy olyan ügybe, amely gyengéd, finom és tapintatos kezet követel. A korbáccsal felhasította az illető hölgy arcát. Ez a seb behegedhet. De az a seb, amelyet házasságát szakított vele, mélyebb, mint a másik, amit az idegen nő szerelme okozott. Az behegedhet. Ez soha. Tehát: le a korbáccsal hölgyeim!...

Kötelező szünetet a mozikban!

**HARC A KÉNYSZERFILMEK ELLEN. — AZ ORSZÁG-
VILÁG AKCIÓJA A FILMIPAR ÉRDEKÉBEN.**

Az igazi moziszezón rendszeresen szeptembertől április végéig tart. Ezalatt az idő alatt mutatják be az értékes, nagy filmeket, — az ezen kívül eső hónapokban

a legtöbb bemutatott film csak műsortöltelék.

Ilyenkor a mozik nem is igen keresnek, csak átlagos évi rezsijüket apasztják, — mert ha szünetet tartanának, akkor is volna költség.

— Mi az oka annak, hogy a mozik a legvadabb kánikulában nyitva tartanak? — kérdi az avatatlan. Egyszerűbb lenne becsukni, — szélnek eresztani a gépészt, pénztárosnőket, jegyszedőket és elmenni hűsölni.

Igen ám, de nem lehet nyaralni a mozisnak, mert **le kell játszania az ugynevezett „rákötött”, azaz kény-
szerfilmeket.**

Rákötött film alatt azt értik szakkörökben, hogy a nagy, komoly, pénzt jelentő filmekhez a filmkölcsonzótól rájuk erőszakolt gyenge produciókat is át kell venni. Például Greta Garbót, Paula Wesselyt, Chaplint és Deanna Durbint csak úgy adja el a filmkölcsonzó, ha ezek mellé a harmadosztályu, nem sikerült képeket is leköti a mozis. És mivel ezeket nem boldog a kinasználható főszezónban műsorára venni, — lejátsza őket akkor, amikor ugysem lenne közönség. Szóval nyáron.

**Nem mehet el pihenni sem a mozis, sem az alkalmazot-
tai. Nézni kell a kongó mozit és nézni kell a szörnyű
filmeket!**

Ez ellen már sokszor szólaltak fel különböző megbeszéléseiken az érdekelt mozisok. Mindedig hiába. Most végre komoly és igen megbízható forrásból hallottuk, hogy a szakkörök magukévá teszik elgondolásunkat. Felfigyeltek korábbi cikkünkre és tetszéssel találkozott az a tervünk, hogy **minden nem kimondottan nyári jellegű mozi június tizenötödikétől augusztus tizenötödikéig kötelező nyári szünetet tartson.**

Ennek a tervezetnek csak a közönség örülhet. Nem kell végignéznie a gyanútlan bevetődőnek azokat a borzalmas bárgyuságokat, amelyeket „filmkultura” örve alatt a mohó filmek a mozisra rásóznak, mégpedig védhetetlenül...

Weisz Istvánné

angol-francia női szabósága megnyílt: Str. Eminescu 15.

Száz leit keres hetenként

A KÜLVÁROS KIS ÁRVAJA. — MÉG SOHASEM VOLT MOZIBAN ÉS HÁROMSZOR ESZIK NAPONTA KENYERET

— Hogy hívják?

— T. Erzsébet.

— Hány éves?

— Tizenöt leszek novemberben.

— Szülei?

— Meghaltak. Nincs senkim sem. Teljesen egyedül vagyok két esztendő óta.

Sovány, sápadtarcu, kissé hajlotthátu leány T. Erzsébet. Valami tépett nyári ruha van rajta, amely szomorú csüggedtséggel lóg le a válláról egészen a bokájáig. Nem reá szabták; vézna, rosszul táplált kis teste egészen eltűnik ebben a szárnalmas, gyűrött ruhadarabban.

A hangja fáradt, kétségbeesett, nyöszörgős, vékony kis hangoeska; olyan, mintha minden pillanatban el akarná magát sírni. Akármit mond, minden szava panaszkodás, elkeseredés és szomorúság.

KILENCEN EGY SZOBABAN

Megkérdezzük tőle, honnan lakik. Azt mondja, hogy a Calea Șagunán egy özvegy házaspárnál, akik abból élnek, hogy albérlőket tartanak.

— Kilenccen alszunk egy szobában, — magyarázza. — Nagyon rossz hely. Az ablakot nem lehet kinyitni, mert az udvar tele van patkányokkal. Egész éjszaka szaladgálnak és mi félünk, hogy beugranak az ablakon. A szobában pedig majd megfulladunk a hőségben.

Elkezdi felsorolni:

— Ott alszik a két öreg, aztán egy gyári napszámos az anyjával, egy szabósegéd a feleségével, két nagyobb leány és én.

— Mennyit fizet ezért a laksért? — kérdezzük.

— Hetenként hatvan leit, de ezért szappant és törülközőt is kapok.

— És mennyit keres egy héten? — kérdezzük tovább?

— Száz leit.

„NÉGY NAPIG KOPLALNI FOGOK...”

Elmondja, hogy kihordóleány. Naponta öt óraker kel fel, mert hatra már benn kell lennie az üzletben. Már másfél esztendeje van ott, de még mindig ugyanannyi a fizetése. Negyven leie marad kosztra, ebből él egy egész hétig.

— Mit reggelizik? — kérdezzük tőle.

— Kenyeret.

— Mit ebédel?

— Kenyeret.

— Mit vacsorázik?

— Kenyeret.

És hozzát teszi:

— De erre se telik mindig, mert a negyven lei nagyon kevés.

Elkezd sirni.

— Most négy napig koplalni fogok, legalább négy napig. Mert elköltöttem a pénzem.

— Mit csinált vele?

A lábára mutat:

— Ezt a cipőt kellett vennem. Negyven leit adtam érte az ócskapiacra. Muszáj volt. Meztláb nem tudtam járni. Nagyon sütötte a talpamat a forró aszfalt.

SZÓRAKOZÁS: EGY POHAR TEJ

Kis szünet után ezt mondja:

— Elég szép cipő. Azt hiszem, nem vettem drágán. Valódi antilop.

Megkérdezzük még tőle, hogy szokott-e valamivel szórakozni.

Csodálkozva néz ránk és azt mondja:

— Az ilyen koldus, mint én, ne szórakozzék. Ha egy kicsit nyugodtan ülhetek, vagy jól alhatok, akkor az elég nekem. Az a szórakozásom. Meg az, ha néha kapok egy pár lei borralalót és vehetek magamnak egy pohár tejet. Én valamivel olcsóbban kapom a szomszédban, ahol lakom.

T. Erzsébet, városunk siróshangu kis árvája még sohasem volt moziban, sohasem volt színházban, sohasem volt új ruhája, új cipője, nincs semmije és senkije ezen a világon.

Mikor elbucszunk tőle, ezt mondja:

— Olyan árva vagyok én, mint az ujjam ...

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyeggyár, Arad,
Str. Eminescu No. 12.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza, Arad, Str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban; bársonyok, selymek és más anyagokban. A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink elveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével.

Nyilatkozik a szív

AZ ORSZÁG-VILÁG MUNKATÁRSÁNAK

Az ember riadtan olvassa a hivatalos jelentést. A szivbajok száma ez évben is gyarapodott. De többet mutat az a szám is, amely a szivbaj-halálózásokat jelzi.

Évről-évre több a szivbajos ember, egyre több szivpusztul el.

Az ember találkozik valakivel az uccán. A szivére panaszkodik. Sziv, fáj. Tovább megy, megint jön valaki, ez is panaszkodik . . .

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés: **miért? Mi az oka ennek?**

Munkatársunk felkeresett egy kiváló orvost, szivspeciálistát, hogy megkérdezze a rohamosan növekvő szivmegbetegedések okairól, s arról, hogy miképpen lehetne ezt a megdöbbentő folyamatot megállítani.

— Valóban — mondotta informátorunk — riasztó és megdöbbentő, milyen arányban növekszik a szivmegbetegedések és ebből kifolyólag a halálózások száma. Ezt nemcsak nálunk tapasztalhatjuk, hanem egész Európában.

— Ha a megbetegedések okait vizsgáljuk, elsősorban a mai életet kell főokozóként vádolnunk. A mai életet, annak iszonyatos tempóját és esztelen rohanását, mely rövid idő alatt pusztítja el szívünket, ezt a legérzékenyebb s legfinomabb műszert. Szerintem a politika, a hazember életének örök bizonytalansága, a világ helyzetének labilitása az, amely felőrli, megbetegíti a szivet. Nincs ember, aki ki tudná vonni magát a világesemények hatása alól. A politika bevonult az ember legféléttettebb szentélyébe, a lakás négy fala közé és kerülgeti még akkor is, mikor eloltottuk már a villanyt, hogy a napi fáradságos munka, a hajsza után pihenőre térjünk. Szóval a **tempo, a kollektív és az egyéni gond** az, amit elsősorban okolhatunk.

— Másodsorban a **vérbaj** rohamos terjedése okozza a szivbaj térhódítását. Ez is a mai időkkel hozható kapcsolatba. A mai fiatalember nem tud megnősülni, nem tud családot alapítani, mert anyagilag nincs módja rá. **Nem tudja elérni azt a tiszta, kiegyensúlyozott családi életet, amely után vágyakozik** s belesodródik a fertőbe . . .

— Harmadsorban: a **dohányzás** az, ami tönkreteszi az ember szivét. A mai ember aránytalanul többet cigarettázik, mint a megelőző generációk embere. Ez is a gondok növekedésével magyarázható. Magyarázható, de meg nem bocsátható, hogy az emberek 40—50 cigarettát is elszívnek naponta! A nikotin fantasztikus rombolást végez az ember szervezetében!

— **Hány cigarettát szabad elszívni naponta?** — kérdeztük.

— Én az abszolút antinikotinizmus híve vagyok. De ha azt kérdezi, hány cigaretta lehet elszívni naponta veszély nélkül, azt mondom: nyolcat, tizet, de maximum tizenketőt. Ezen felül minden darab súlyosan ártalmas!

— Negyedsorban: az alkoholfogyasztást kell említenem — folytatta a tanár. — A mai ember szinte sportot űz abból, hogy a legkülönbözőbb és legerősebb szeszeket issza.

— Ötödsorban az úgynevezett „szórakozásokat“ okolhatjuk. Az emberek esztelenül szórakoznak. Detektívregényeket olvasnak, bűnügyi drámákat néznek meg a színházban s grand guignolokat a mozikban. Az egész napi hajsza után ez a „pihenés“, ez a „szórakozás“ gyötri, izgatja a végletekig a szívet.

— Hatodsorban, — és ezt szándékosan hagytam utoljára: — a sportörület okozza a szívmegetegedések rohamos növekedését. Örült korunk egyik főmániája a rekordhajhászás. A sportban — amelynek célja az emberi test fejlesztése, egészség megóvása, a testi és lelki egyensúly elnyerése — csakis versenyt látnak, csakis a hajsztát. Nem az a fontos, hogy egészségesek, szépek legyünk, hanem, hogy legyőzzük az embereket. Hát ez borzasztó! Ezért van az, hogy fiatal husz és tizennyolcéves gyermekeknek tönkre van már téve legnagyobb kincse, az egészsége, tönkrerombolta már a szívet. Mint érző ember és mint lelkiismeretes orvos, kérve kérem a fiatalságot, saját jövője, boldogsága érdekében, térjen vissza a hasznos és szép testedzéshez és hagyja abba a rekordörületet. Mert ha ez így megy tovább, a szívmegetegedések és ezzel kapcsolatban a szívbajhalások katasztrófális emelkedésével számolhatunk a közeljövőben!

Ezeket mondotta a kitűnő szívspecialista munkatársunknak. Komoly és komor ez a nyilatkozat. Szeretnők, ha az olvasó nem felejtene el, hanem megjegyezné ezeket az intő szavakat, sajátmaga s nem utolsósorban családja érdekében...

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefón 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

Olcso fényképezőgép vásár!

GÁRDONYI-NÁL

Dáciával szemben. — Kodak gyártmányok óriási választékban. — Tekintse meg kirakatomat!

Ki kell seprüzni a részlet- hiénák siserahadát!

BEUGRATÓ ÜGYNÖKÖK TRÜKKJEI. — A KÉTSZER BE-
HAJTOTT VÉTELÁR. — TÖRVÉNYHOZÁSI INTÉZKE-
DÉST ÉS A VEVŐK HATÓSÁGI VÉDELME T A SZAZ SZÁ-
ZALÉKOS FELÁRRAL DOLGOZÓ ARUUSZORÁSOK
ELLEN.

Józaneszü és a gazdasági élet strukturáját ismerő ember nem kíván szót emelni a legális kereskedelem keretein belül működő részletüzletek ellen. A hitelnyújtás és a részletre való törlesztés a kereskedelem sok ágában nemcsak a viszonteladókkal, de a fogyasztókkal kapcsolatban is nélkülözhetetlen. A szolid részletüzletnek tradíciói vannak és ez az az út, amely a vásárlók nagy tömegeit hozzásegítette szükségleteik kielégítéséhez.

De...

A részletüzletnek az a fajtája, amely mostanság van terjedőben és amely különösen a város periferiáin és a környékből szedi áldozatait, semmiképpen sem hevető egy kalap alá sem a „szolid“ részletüzlettel, sem pedig a „tisztességes“ kereskedelemmel.

Statisztikailag megállapított tény, hogy a megélhetési index emelkedése ellenére is a nép fokozatosan elszegényedik.

Ennek főoka az, hogy drágán vásárol. Drágán — természetesen részletre.

Itt most nem beszélünk arról a régi, jó békevilágból átmenett szokásról, hogy a fixfizetésűek sokhelyütt a havi élelmiszerszükségletüket „könyvre“ vásárolják, sőt hasonlóképpen „könyvre“ vásárolnak a hentesnél. Ennek megvan a magyarázata, sőt bizonyos mértékig az indoka is.

Általános tulajdonság, emberi gyengeség, hogy könnyebben vásárolunk olyasmit, aminek az ellenértékét nem kell rögtön kiszedni a zsebünkből, hanem „rээрünk vele elsején“. Ez a csirája a túlköltekezésnek, ez pedig olyan veszedelmes dolog, hogy a mai sovány fizetések mellett már néhány leies „elkalkulálás“ is felboríthatja a háztartási költségvetésünk egyensúlyát. Az ilyen megbillenés kiegyensúlyozására pedig a leggyakrabban alkalmazott módszer: a további adósságcsinálás. Veszedelmes út, sikos út, föltétlenül lefelé visz, jobb esetben is a biztos pauperizálódás felé.

Ezt az igazságot sokan látják, sokan felismerik, mégis kevesen tudnak ellenállni a csábításnak: hitelbe vásárolni.

Szolid, régi cégeknél a részletre való vásárlás nem jelent különösebb rizikót.

Azt természetesen tudjuk, hogy részletre minden drágább, mint készpénzért.

A kereskedőnek pénze fekszik az áruban, ezt ő csak apródonkint, hónapok múlva látja viszont. Neki is kamatot kell fizetnie, ezenfelül károsodás éri pénze hevertetésével is: nem tudja megforgatni. Jogos tehát, hogy felárat számít.

Am ez a felár a legális kereskedelemben még a mai tisztulatlan gazdasági helyzetben sem haladja meg a 10, legfeljebb 15 százalékot.

Akinek égetően szüksége van valamire és nincs megfelelő összegű készpénze, ideje meg nincs rá, hogy összespórolja az árát, az kétségtelenül jól jár, ha ezzel a felárral hozzájut ahhoz, ami éppen kell.

A baj ott van, hogy a szolid és éppen ezért a hangzatos reklám nagy dobját megvető cégek háttérbe szorulnak az új ügyeskedők mellett, akik nem várják meg, hogy a vevő jelentkezzék náluk, hanem

ügynökökkel elárasztják a várost és a környéket.

Ma már egész sereg olyan üzleti vállalkozás van az országban, amely kizárólag részleteladással foglalkozik, még pedig abban a formában, hogy ügynökeikkel elárasztja a terepet.

Am ezeknél az üzleteknél nem 10—15, hanem általában 80—100, sőt még ennél is magasabb felárat kell fizetni.

Heti kis törlesztésre kínálják a legkülönfélébb árukat ezek a részletüzlet-hiének, akik azt se bánják, ha a vásárló nem „jó” a megvett árura. Ok akkor se kockáztatnak, sőt számukra az a legjobb üzlet, ha az illető nem fizet. Ha ugyanis egy-két részlettel elmarad, perlik rögtön a teljes vételárat és találnak rá módot, hogy be is hajtsák. Ezenfelül: mindent „tulajdonjog fenntartással” adnak el, tehát

egyetlen részletfizetési terminus be nem tartása esetén joguk van a portékát visszavenni.

Ebben az esetben természetesen az addig teljesített törlesztés elvész. Ha pedig a nemfizető vásárló esetleg nem tudná előadni a „jogfenntartással” vett árut, megy ellene a bűnvádi feljelentés és csak természetes, hogy az illető hanyatt-homlok siet kiegyezni a följelentővel — minden esetben jóval a vásárolt értéken felül — csakhogy le ne csukhassák.

A részletüzletekből származó pereskedésekben mindig csak a felperes nyer és hogy ez milyen jó és milyen elterjedt üzlet. mutatja, hogy

a bíróságoknál két-három bíró egyebet sem csinál, mint napról-napra ilyen ügyeket tárgyal.

Ma már külön detektívek foglalkoznak a följelentett vásárló „sikkasztási” és „hitelsértési” ügyeinek kivizsgálásával. Volt pár év előtt itt egy ember, aki abból élt, sőt házat is vásárolt belőle, hogy összevásárolta a részleteladó üzletek behajthatatlan tételeit potom leiekért. Ő azután ravasz fortéllal behajtotta valamennyit.

További veszedelme a részletüzletnek, hogy vannak lelkiismeretlen hiénák, akik

évek mulva jelentkeznek olyanoknál, akik már régen kifizették, sőt el is felejtették a tartozásukat.

Arra való hivatkozással, hogy a magánjogi igény 25 évig nem évül el, küldenek az illetőnek egy felszólító levelet, hogy „könyveink átvizsgálásakor sajnálattal tapasztaltuk, hogy stb. stb.“ Ha a régi nyugták nincsenek meg, a felszólítottnak ki kell fizetnie, ha szép szerével nem megy, bíróság közbenjöttével mégegyszer a követelt összeget az összes költségekkel együtt.

Itt volna az ideje végre, hogy a hatóságok erélyes kézzel nyuljanak bele a részletüzelmek darázs-fészkébe!

Törvényhozási intézkedés lenne szükséges az agyonsarcoít, kiuzsorázott szegény kisemberek védelmére

és el kellene vágni az utját annak, hogy a tisztos kereskedelmi mentalitásra szégyenthozó részlet-hiénák tojástantcot járva a paragrafusok között, úgy forgathassák a törvényt, hogy mindig nekik legyen igazuk.

Ez a kormány, amely a népi politika és a szociális problémák rendezésének jelszavával jött, kell, hogy figyelmet fordítson arra a sürgős megoldásra váró kérdéskomplexszumra, amelyet a részlethiénák karmaiban vergődő kisemberek szomorú sorsa jelent.

Ki kell seprüzni a perifériákról, a a környékről, de ki az egész országból is az áruuzsorásokat, a beugrató ügynököket:

és mindazokat, akiknek „üzleti tevékenysége“ megcsufolása mindannak, amit a kereskedelem a közbecsülésben jelent.

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLAMOSZTALYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. — Tegyen kísérletet!

Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. — Aut. tel. 15—25.

A kánikula dressze

(Timișoara.) Több dologból kitünik és tévedés nélkül megállapítható, hogy itt a kánikula!

Először is az „ajakir“, a természetnek ez a kicsurranó vörös vonala az ajkakon, gyakrabban tűnik el, mert „a hölgy“ a megolvadt pirt az ajkán maradt csöpp málnaszörpnek nézi és tikkadt melegében minduntalan beszörpöli. Azért még nem kell attól tartani, hogy nem marad ruzs az ajkakon. Hiszen azért vannak ott a kis rézhordócskák a retikulók sötét pincéiben tele irral, pirral, hogy bármennyi olvad is el az ajkakon, még mindig maradjon egy kis kenetre való.

Megállapítható, hogy az az ajakfestészet, amit hűvösebb időkben percenként végez az ajkak képzőművészete, az most másodpercenként történik és ez már igazi kánikula.

2.

Kánikula még továbbá a borotvált fej — **vászonban**. Ez a férfinem kánikulai dressze.

Egyre több borotvált fej jelenik meg az uccán, ami szintén a kánikula jelenvalóságát mutatja.

A kánikulát tudniillik borotvált fejjel vászonruhában viselik. Amikor a fej nem leplezi többé rokonságát a biliárdgolyóval, az már igazi kánikula. A fej ilyenkor könnyelmű őszinteséggel mutatja meg alakulatának vonalait a nyilvánosság előtt és nem gondol arra, hogy a frenológia, a fej alakulatából következtethető tudomány, a leleplezett fejevonalakból milyen véleményt visz haza a legtöbb borotvált fejről.

3.

Érdekes és eldöntetlen probléma a kánikula egyéb viselete között, hogy meleg ruhadarabok fölöslegesek.

Van, aki azt mondja, kalap kell, de nem kell mellény. A másik a mellett van, hogy a mellény kell, de nem kell kalap. A további variációk a következők:

— Kabát egészen mellözve, de öv és nadrágtartó együtt kalappal.

— Kabát a kézben, nyitott mellény, nadrágtartó mellözve, de övvel, kalap nélkül.

— Kabát, de nappali ing nélkül, csak trikóing, szalma kalap a kézben.

— Borotvált fejhez való viselet, de hosszuhajas frizurával.

De ki tudná felsorolni a madarak tollait, az emberek öltözködési ötleteit és a kánikula — bolondságait.

Annyi bizonyos, hogy itt a kánikula!

(Erre való tekintettel ezt a cikket is megbocsátja a szerk.)

Elcsattant a sovátai pofon Timișoarán

A sovátai pofon épp úgy hozzá tartozik a nyárhoz, mint a zivatar. Nincs nyár, amely elmulna anélkül, hogy pofon ne csattanna el a sovátai nyaralók között. Ez a pofon az idén egy kissé váratott magára, de végül mégis csak elcsattant — Timișoarán, illetve pontosabban a pályaudvaron.

Közvetlenül a vonat indulása előtt a váróteremből egy rendkívül izgatott ur rontott ki a perronra. Össze-vissza futkosott a perronon, majd mikor a kalauzok intettek az induláshoz, hirtelen elhatározással felugrott az egyik vagonba.

Zsufolásig tömve volt a vonat. Egymás hegyén-hátán álltak az emberek a folyosókon is, de a rendkívül izgatott ur keresztülfurakodott a tömegben. Latszott, hogy keres valakit. Aki keres, az rendszerint talál is. Egy II. osztályu fülke előtt végre sikerrel járt a felindult izgatott ur kutató expedíciója.

— Szabadna egy pillanatra, — szólt be az ur látszólag nyugodtan a fülkébe, egy ott kényelmesen ülő és lapokat olvasgató elegáns fiatalemberhez.

A fiatalember elsápadt, felugrott és a felszólításnak engedve, kiment a kupék előtti folyosóra.

— Már a multkor megtiltottam önnek, hogy leutazzon Sovátára, — szólt rá az izgatott ur a viaszsárgára vált arcu fiatalemberre.

— Megigértem, hogy felpofozom, ha mégegyszer meglátom Sovátán.

Egy-kettőre hangos szóváltás támadt a vonaton, amely lassan gördült ki az állomásról. Hogy mi körül folyt a vita, azt nem lehetett megállapítani a rapszódikusan röpködő, izgatott szavakból, csak sejteni lehetett, hogy

az izgatott ur azért vonta felelősségre a fiatalembert, mert az minden vasárnap reggel pontosan leutazott Sovátára, ahol már hetek óta nyaral a fiatalembert felelősségrevonó urnak a felesége.

Egyre hevesebb és élesebb lett a szóváltás a két ember között. A vonat félelmetes zugással robogott. Egyszerre a dübörgő zajba furcsa hang vegyült bele. Egy pofon csattant el!

A sovátai pofon.

Hogy ki adta a pofont és ki kapta, azt nem lehetett megállapítani. Tény az, hogy az utasok egyszerre arra lettek figyelmesek, hogy a két férfi egymásnak esik és a dübörgő vonat folyosóján hangos szitkozódások közepette püföli, ütlegeli egymást.

Mindössze néhány percig tartott az egész. Az utasok megdöbbenve látták, hogy a kupék előtti folyosón a földön

hever es es dulakodik egymással a két férfi: az, aki a pofont adta és az, aki a pofont kapta.

Az utasok nyomban közbevetették magukat és szétválasztották a verekedőket, akik meglehetősen zilált állapotban voltak. Porosak, piszkosak voltak mind a ketten, gallérjuk, nyakkendőjük szétszakadt.

A legközelebbi állomáson azután a fiatalember leszállt a vonatról, de távozása előtt rendbehozta ruházatát a toalettfülkében. A kereskedő ugyanezt tette, de továbbutazott Sováta felé, ahol bizonyára izgatottan várta már a felesége. Így csattant el az idei sovátai pofon a vonaton.

A szerkesztő üzeni . . .

LEVELEK VÁLASZ NÉLKÜL. Naponta kapom a levelek tömegét. A naiv olvasók témákat ajánlanak. Ezzel is, — azzal is foglalkozni kéne, — írják ezek a kedves buzdító levelek. Ugy ajánlgatják a témákat, mintha 1908-at és nem 1938-at irnánk. Nem válaszolhatok ezekre a sok naivsággal, boldog naivsággal gazdag levelekre. Mit írjak nekik? Hogy az idők most nem a leleplezések, szenzációk, kritikai felbuzdulások ideje? Vagy mondjam azt, hogy felajánlott cikkanyaguk „sorra kerül”? Esetleg írjam, hogy okmányokkal támasszák alá mondanivalóikat...? Naiv és esetlen válaszok azok számára, akik írásuk erejében hisznek. Ilyen hétköznapi formulákkal nem lehet ezeket a leveleket elintézni. Inkább maradjanak válasz nélkül. Higgyék azt a levelek küldői, hogy a szerkesztő, akinek irtak, indolens. Nem bontja fel a postát. Olvasatlanul a papirkosárba szórja mondanivalóikat. Mert ezeknek a témaszállító levélíróknak nem lehet megmagyarázni, hogy nem minden aktuálisan érdekes, amit igazságtalannak tartanak. Nem lehet az egyéni sérelemeket, fájdalmakat időnként csokorba kötni, mert az ilyen bokréták túl sok vadhajítást illatoznak és sok a csalán köztük, sok a tüskés vadvirág. Inkább hervadjon el az íróasztalon az ilyen témacsokor, minthogy ott csipjen a csalánja, ahol a levélíró nem szeretné, vagy odaszurjon a tüskéje, ahová egy jótét lélek se kívánja.

NO DE IGAZGATÓ UR, — tudtunkkal nálunk még nincs „zsidótörvény” és ön mégis nagy tempóban megkezdte a „gleichschaltolást”, — ön az első fecske... Önnek szól tehát ez a néhány sor, igazgató ur, aki ugyancsak rendezetlen vallású s aki beleesik abba a százalékba, amelynek mostanság világszerte más pályát, más egzisztenciát kell keresnie. Ön érzi a nyugati szelet és érzi, hogy hatalmas jövedelmét arányba kell hozni a keresztény alkalmazottak jövedelmével. Ön azonban eredeti módon oldja meg a jövedelem

arányosítását. Nem szállítja le a saját jövedelmét egy banival sem, nem gondol arra, hogy felelős munkájának értékét öszhangba hozza a körülmények lehetőségeivel, nem alkalmazza a humanitás nagy elvét, hanem egyszerűen, — hogy: ami biztos, az biztos, — mentse a bőrét már jóelőre — kidobálja a családfenntartó néhány ezer leies zsidó vallású kisembereket s ezzel igyekszik direktori pozícióját megerősíteni. Pedig, higgye el, igazgató ur, azok, akik a szomszédságunkban azt a bizonyos 20—30 százalékos törvényt alkották, — még ha antiszemiták voltak is, — nem így gondolták az egészet. Ennek a törvénynek célja egyébként egészen világos: ha nem tudná, azt célozza, hogy a jövedelem elosztás arányos legyen s ebben az elosztásban 80 százalék keresztény, 20 százalék pedig zsidó alkalmazottak részesedjenek. Szerencse, tisztelt Igazgató ur, hogy a román gazdasági életben kevesen vannak olyanok, mint ön, aki félredobva minden emberi szolidaritást, — egyéni érdekeinek nálunk indokolatlan védelmében hajlandó existenciákat, családok életét feláldozni. Igazgató ur, ne siessen és ne legyen ön szigorubb, mint a szomszédból becsempészett törvény...

HAJLÉKTALANOKKAL VANNAK TELE a padok az uccán. Egyidőben már eltűnt a főutvonalakról ez a szerzet, de mostanság a parkok és a liget néptelenebb részein ismét lehet találni rongyos figurákat, akik egy padon üldögélve, esetleg fekvé pihenik ki munkátlanságuk fáradalmait. Noha a városok életének állandó kísérő jelenségei az efafta alakok, mégis azon kellene igyekezni, hogy az uccán és a parkokban alvók szektájától megtisztuljanak a városok. Megtisztuljanak, de úgy, hogy a közérdek szempontjainak figyelembevételével oldassék meg a kérdés. Mert például az, ha a rendőr felkelti és tovább kergeti az alvókat, nem megoldás. Mit tesz ilyenkor a fáradt csavargó? Odébb lődul, keres egy néptelenebb helyet, mondjuk valamelyik park mélyén, de itt már lefekszik a pad kemény deszkájára és úgy adja át magát az édes szendernek. Ugyanugy az sem megoldás, ha a kidobott kanapék mintájára megritkitják a parkokat a padoktól. Elvégre azért, mert néhány hajléktalan csavargónak, önhibáján kívüli vándornak nincs hová lefeküdni, nem lehet megfosztani a körengetegbe zárt polgárokat pihenő és levegőző helyüktől. Ellenben igenis arról kell gondoskodni, hogy ne legyen hajléktalan ember városunkban. Szaporítani kell a menhelyek ágyhelyeinek számát és lehetővé kell tenni, hogy az is kapjon éjjeli szállást, akinek nincs semmi pénze. Csak pár leit kell fizetni a menedékhelyen, de hányszor előfordul, hogy még az a pár lei sincs. Valóban meg kell tisztítani városunk uccáit a hajléktalanoktól. De kell, hogy a szociális érzés irányítsa ezt az eljárást, a legteljesebb emberiesség.

Akik magukban beszélnek

FELDERÍTŐ MUNKATÁRSUNK JELENTÉSE A KORZÓRÓL

Iskolás koromban arra tanítottak, hogy a drámairó már nem ír monológokat, mert az emberek csak másokkal szoktak hangosan beszélni, magukban csak akkor, ha bolondok.

Később azt tapasztaltam, hogy ez a tanítás hamis. Amint mélyebben figyeltem az emberek társaséletét, rájöttem, hogy töbnyire monológokat mindanak egymásnak, ki-ki a magáét s abból alakul ki a dialógus, melyet lazán tart össze holmi közös, vékony eszmekepocs.

Mostanában az uccán azt is látom, hogy a monológ, melyet a realista drámából száműztek, mint természetellenest, künn a hétköznapi életben váltig divatozik a maga ősi formájában.

Bizony az emberek majdnem kivétel nélkül beszélnek magukban,

többet, mint a mai szinpadí hősök. Ballagnak egyedül, lógázva karjukat, emelgetve sétapálcájukat, csöndes, derék, egészséges nyarspolgarok s egyszerre megszólalnak. Reám egyáltalán nem úgy hatnak, mint az örültek. Végre mindnyájan magukban hordjuk lepergett életünket, multunkat s nem természetes-e, hogy emlékeink olykor kivetődnek belőlünk, benepesítve az ures levegőt, akár a szinpadot? Ók is azokra néznek, azokra mosolyognak, azokkal társalognak.

Annyira megszoktam őket, hogy már osztályozni is tudom.

Az első az az ur, aki vidáman cseveg:

— **Jaj de remekül érzem magamat.**

Ez, szegény, nem is érzi magát oly remekül. Szavaival, melyek iorrongó agyának üstjébol robbannañ ki, valami kellemetlen emléket próbál elhessegetni, hogy a gépies beszéd hatása alatt ne legyen kénytelen foglalkozni vele. Nyilván ilyenféle balfogás, vagy felsülés járhat elméjében: egyszer egy nagy társaságban el szeretett volna valamit mesélni, amitől némi sikert várt, bele is kezdett, de senkisen figyelt rá, minek következtében abba hagyta s noha nem vették észre sem megszólalását, sem einemulását, a szégyen furdalja miatta. Ezért mondja most is, hogy oly remekül érzi magát.

A második számol:

Ezer, kétezer, háromezer, négyezer, négyezerötszáz ...

Mintha számoszlopokat adna össze és rovancsolna. A saját pénzét. Nem azt, ami megvan, hanem azt, ami hiányzik. De a lehetőségek itt nagyobbak, mint a valóságban s játszva siklik át a nehézségeken. Nemrégiben egy járókelő huszezerig számolt így előttem.

A harmaik kérdez, mintegy magával vitatkozva:

— Hátha pofon vágnám, de ugy pofon vágnám, hogy a szeme is kiloccsanna?

Ő az álmodozó, kit szent heve ragad tova. Lehet, hivaltfönökére gondol, lehet, hogy feleségére. Kegyetlenség őt háborgatni. Az ilyen kérdésekre különben sem illik felelni. Ezek szónoki kérdések, melyekre nem várunk választ, annyira magukban rejtik a beszélő meggyőződését, a bizonyosságot. Mint mikor a szónok ezt kérdezi: „Van-e a földön szebb, magasztosabb az erénynél?”

A negyedik a rejtélyes rajongó. Minap találkoztam ilyennel. Egy szakállas, szelid aggastyán, ki otthon kedélyes nagyapó, a főtér közepén szemét az égre meresztve, szinte önkívületben kiabálta:

— Milyen idők, milyen idők . . .

Csak idősebbek beszélnek magukban, a negyvenen tul s kizárólag férfiak. Nőket, iskolásgyermeket még nem hallottam magukban beszélni. Hangjuk kissé tompább, töredettebb a rendes társalgási hangnál, mintha mélyről, megszüről jönne, az öntudatlanság verméből. Az álomban beszélők hangjához hasonlatos.

Tulajdonkép álomban is beszélnek mindnyájan. Abban az álomban, melyet most álmodnak. Az élet álmában, melyből valamikor föl fogunk ébredni, talán abban a pillanatban, mikor majd meghalunk.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Nem vagyunk prüdek, de meg kell állapitanunk, hogy a strandon egy kissé mégis tulvetkőznek a hölgyek a — **célon**. Ha még csak a fiatalok . . . de a már serdültebb koruak, az ötven-hatvanéves generáció is! . . .

— Az olasz kormány egyik rendelkezése szerint idegen egyetemi hallgatók csak külügyminiszteri engedéllyel iratkozhatnak be hallgatókul az olasz főiskolákra. Egyes politikai körökben mégis ugy magyaráztak, hogy ez a zsidó hallgatók ellen irányul. A napokban érkezett haza K. Imre orvostanhallgató, egy aradi kereskeű fia, aki ezzel a hírrel kapcsolatban a következőket mondotta: — **Ilyen durva hazugságot még soha nem hallottam!** Az elmult egyetemi évben háromszáz külföldi zsidó hallgatója volt egyetemünknek. Kijelenthetem, hogy eddig szó sem volt olyan utasításról, amely a zsidó hallgatókat az egyetemi előadások hallgatásától eltiltaná.

— A magyar Kuria érdekes ügyben hozott ítéletet a napokban. A Diana Sósorszesz RT. tisztességtelen verseny címen pert indított egy vasnagykereskedő ellen, mert ez a

cég Diana néven egy onduláló vasat hozott forgalomba. A tábla is elutasította a **Diana rt. keresetét** a vaskereskedő érvelése alapján, aki előadta, hogy a Diana névről nem csak a Diana sóborszeszt ismerik, ez a nev legalább negyvenszer szerepel a mithológiában is, de ezenfelül más cégek is használják ezt az elnevezést. Elvégre ezt a mithológiai nevet mégsem monopolizálhatja egy sóborszeszt gyártó vállalat! A Kuria előtt azt hangoztatta a Diana rt., hogy milliókat fektetett a vállalatba, mire az alperes azt felelte, hogy ennek ellenére mégis csak egy kis vállalat, mert a sóborszesz előállításához nem kell különösebb, értékes nagy berendezkedés. A Kuria megerősítette a Tábla ítéletét, amivel a Diana rt. jogerősen elvesztette az onduláló vas ellen folytatott tisztességtelen versenyerét. **Nem az első és nem az utolsó kudarca ez az ítélet a perlekedési mániában szenvedő Diana sóborszesz rt.-nak . . .**

— Az aradi szódások bizonyára nem nagy örömeire bevonnul a szakmába a Flóra-likörgyár rt. Ez a szürke közgazdasági hir egészen jól jött ebben a nagy kánikulában: **lehütötte a szakmában örökké háborgó kedélyeket . . .**

— A Bindea-Ferencvárosi incidenst legjobban fájlalják a sportvonatok rendezésével foglalkozó utazási irodák. Viszont a kereskedők örülnek, hogy nem viszik ki a pénzüket minden hónapban külföldre.

— **Ha már az utazási irodákról beszélünk**, megemlítjük, hogy sportvonat indul Jugoszláviába is. **Izr. utasoknak négyszáz lei felár!**

— Az aradi strand közönségét nagyon lekötelezné a főmérnöki hivatal, ha jövőre diszkrétebb helyet jelölne meg arra a bizonyos célra . . .

— Sokat beszélnek a városban egy aradi gyógyszerész kivándorlási tervéről. A patikus állítólag már megbízott egy ügynökséget ingatlanainak értékesítésével.

— A budapesti Póstatakarék árverési csarnokában az elmúlt héten elárvereztek körülbelül ötszáz darab ékszert, amelyeket annakidején a kommunisták zsákmányoltak el és amelyeknek gazdája nem jelentkezett. Husz éven át voltak zár alatt órák, gyűrűk, melltűk, briliáns fülbevalók, karpereces, ezüst és aranytárcák, kelyhek, serlegek, aranyfogantus tárgyak, gyertyatartók, perselyek, ékszergarnitúrák, toalettkészletek és vázák. Persze teljes számban megjelent az árverésen az ékszerbőrze csoportja, de magánosok is sokan. Alig kezdődött az árverés, nagy meglepetésben volt része a jelenlevőknek. Két ismeretlen hölgy és egy ur minden tételre rálicitált. Az utolsó darabig megvettek mindent. Néhány perc alatt több, mint 3500 pengőt fizettek ki különböző tárgyakért. A kiválasztott árverezők nem bírták a harcot és néma gyűlölettel, mint nézők szenvedték végig az árverést.

türhetetlenne vált drágaság ellen. Ebből a hadjarathól valóban mindenki kiveszi a reszet: **cipeli a keresztet**, miközben az árdrágítók hallatlan vakmerőséggel nap-nap után a markukba ronogva szólják le az arakat. Társadalmi pozíciókra és összeköttetésekre való tekintet nélkül **munkatáborokba kell utalni a lelkiismeretlen kufárokat!**

— A város közönsége osztatlan örömmel vett részt a Gloria-sportegylet evezős klubházának avató ünnepségében. Minden dicseretet valóban meg is érdemel az agilis vezetőség azért a fáradhatatlan buzgalomért, amit kifejtett az új csónakház létrehozásának érdekében.

— Gratulálunk **Vuia** Tiberiu dr. aradi ügyvédnek, az országosan ismert kitűnő szépírónak, az **Innoirea** szépirodalmi folyóirat szerkesztőjének abból az alkalomból, hogy a belügyminiszter őt nevezte ki a megüresedett megyei főügyészi tisztségbe. Kinevezése általános meglepedést keltett a városban, mert **Vuia** Tiberiu dr. udvarias modorával, européer mentalitásával, jogász felkészültségével, jelentős ujságírói érdemeivel, önzetlen kulturális és szociális tevékenységével csak barátokat szerzett magának, akik őszinté szívvvel siettek üdvözlésére kinevezése alkalmából.

— Átutazott Budapesten Mihail **Constantinescu**, a román színpadi szerzők egyesületének igazgatója. Elmondotta, hogy a tavalyi szezonban **négy magyar darab került színre a bucurești színházakban** és jövőre a szerzők egyesületének kebelében működő színpadi ügynökség új magyar vigjátékot kötött le előadásra a román színpadok számára.

— Egy nemrég elhunyt, általánosan kedvelt, szimpatikus köztisztviselő sirja mellett fogadalmat tettek barátai, hogy nem hagyják magára egyedül maradt özvegy édesanyját. Szavukat megtartották és azóta egy gyógyszerész útján állandóan érdeklődnek sorsa iránt. Anyagilag is segítik, persze úgy, hogy a szívben, lélekben megtört idős ur-asszony érzékenységét meg ne bántsák. Hát igen . . . vannak még emberek is közöttünk . . . melegen érző jólelkek, akik nem prédikálják a szeretetet, hanem gyakorolják . . .

— Nem hallgathatjuk el azokat a panaszos leveleket, amelyeket hetek óta nap-nap után kapunk és amelyek mind arról szólnak, hogy türhetetlen állapotok uralkodnak az aradi Csürdüngölő környékén. **Estétől hajnalig egy perc pihenése nincs a környék lakosságának.** A vendéglőből hazafelé tartó társaságok hangos viselkedése, az urvezetők tréfás, de kellemetlen túlkölő-hangversenye, illuminált figurák kvalifikálatlan társalgása. — mind-mind kimerítik a csendrendelet és a közrendészet idevonatkozó paragrafusait. Felhívjuk a cestura figyelmét erre az anomáliára és hisszük, hogy megfelelő órszemek kijelölésével vissza lehet adni egy nagy környék dolgozó társadalmának éjszakai nyugalalmát.

— A purifikációs tank végigdübörög az országon és kiméretlenül lehangolja a visszaéléseket. Városunkban több irányban is folyamatban vannak vizsgálatok és előreláthatólag újabb meglepetések várhatók. Tisztakezü, korrekt miniszteriális főtisztviselők végzik a revíziót és fáradhatatlanul apróra transzcizozzák az aktacsomókat. Különös előszeretettel kíváncsiak az utóbbi évek árlejtéseire és melegen érdeklőket minden szerződés. Hát igen... szerződésről aztán lehet beszélni... Mi az hogy lehet?... **Beszélnék is!**...

— Egy aradi nagyiparos érdekes ujitást vezetett be vállalatánál. **Minden husvétí vásárló ráér a számláját karácsonykor kiegyenliteni** és bizonyára minden karácsonyi vevője husvétkor fizetheti ki tartozását. Különösen a butoriparban tisztességtelen versenynek minősítik ezt az ötletet...

— Az ügyvéd ur szellemesen fején találta a szöveget, amikor megállapította, hogy a lapokra a kiadóknak van szükségük. Ez bizony eddig senkinek sem jutott eszébe, mint ahogy arra sem gondolt eddig soha senki, hogy az orvosnak van szüksége a páciensre, az ügyvédnek a kliensre, a mérnöknek a tőkésre, a gyárosnak a kereskedőre és a kereskedőnek a közönségre. Hát miért is gondolt volna valaki ilyesmire, amikor mindez természetes? Aminthogy magától értődik az is, hogy a páciensnek is szüksége van az orvosra, a kliensnek az ügyvédre, a tőkésnek a mérnökre, a kereskedőnek a gyárosra, a közönségnek a kereskedőre és az olvasóknak a lapkiadókra. **Nemdebár?**

— A magyar pénzpiacon az utóbbi esztendőket egyik legnevezetesebb eseménye játszódik le a közeli hetekben: **örésgváltás történik a Magyar-Olasz Banknak az élén.** Hónapok óta a kombinációk középpontjában áll a **Magyar-Olasz Bank**, amelynek tudvalevően 90 százalékos érdekkeltséggel főrésztvényese a milánói **Banca Commerciale Italiana**. Ez a pénzintézet főrésztvényese a **Banca Comercială Italiană și Română**-nak, melynek Aradon is van fiókjá. Beszéltek arról, hogy a Magyar-Olasz Bankot átveszi a Hitelbank, — ez a terv azonban megváltozott. Szó volt arról is, hogy a Kereskedelmi Bankba olvad bele ez a pénzintézet, — ezt a hirt is megcáfolták. A tény ellenben az, hogy változás történik a vezérigazgatói pozícióban: **távozik Éber Antal.** Utóda az elnöki székből nem kisebb személy és nem nevezetesebb ember lesz, mint a legendás híró **Romanelli** ezredes, aki a kömün idején, mint az olasz katonai misszió vezetője a budapesti ludovikásokat és a juniusi forradalom résztvevőit megmentette a véstörvényszékek bosszujától, aki hősiességével, megértő szolgálataival a rémuralom idején a lelket tartotta a magyarság elszánt tömegeiben és később is számtalanszor tanujelét adta a magyarság iránti szeretetének.

**EGÉSZEN
RÖVIDEN :**

az

Ország-Világ

(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!

„Phönix“-nyomda

Arad

Piața Plevnei Nr. 2

Telefon 16-39

Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért.

Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egy házi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel
a
legizlésesebb kiállításban.

Kérjen árajánlatot!